

OŚWIATOWE ABC

EGZAMINY

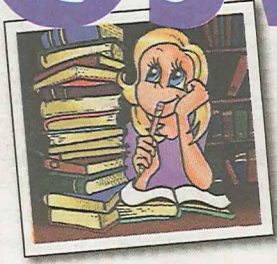

Foto: koya79-Fotolia.com

Drodzy gimnazjaliści!

Codziennie ktoś dokonuje odkryć naukowych, powstają nowe technologie, pojawiają się nowe teksty kultury. I nagle okazuje się, że rozwiązania przyjęte w systemie edukacji przestają być skuteczne mimo starań nauczycieli oraz uczniów. Dlatego w każdym kraju co kilka lat toczy się publiczna dyskusja o tym, jak i czego uczyć. Skutkiem tego są zmiany, które zapewni mają absolwentom szkół wykształcenie na miarę przeobrażającej się rzeczywistości. Kiedy zatem 1 września 2009 roku po raz pierwszy przekraczaliście progi gimnazjum, sta-

liście się uczestnikami takich przemian. Najważniejsza z nich to wprowadzenie nowej podstawy programowej – dokumentu, który określa, co powinien wiedzieć i umieć absolwent kończący dany typ szkoły. Dlatego w trakcie trzyletniej nauki w gimnazjum częściej niż Wasi poprzednicy przeprowadzaliście doświadczenia, eksperymentowaliście, rozwiązywaliście problemy, realizowaliście projekty pozwalające na wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w praktycznym działaniu. A skoro zmieniły się treści nauczania i wymagania, jakie Wam postawiono, zmienił się także egzamin przeprowadzany na zakończenie gimnazjum. W teście egzaminacyjnym pojawiło się więcej zadań sprawdzających przede

wszystkim umiejętności złożone, takie jak np. wykorzystanie wiedzy do identyfikowania i rozwiązywania problemów, a także umiejętność formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa, do formułowania sądów opartych na rozumowaniu. Jak sobie z tymi zadaniami poradziliście, dowiecie się po ogłoszeniu wyników egzaminu. Na zaświadczeniu, które w swojej szkole otrzymacie 22 czerwca, znajdą się wyniki egzaminu z języka polskiego, z historii i wiedzy o społeczeństwie, z matematyki, z przedmiotów przyrodniczych oraz z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym lub na poziomie rozszerzonym podane w skali procentowej i centylowej.

Wynik procentowy będzie oznaczał odsetek uzyskanych przez ucznia punktów za zadania z danego zakresu. Na przykład: jeżeli uzyskałeś 25 punktów na 33 punkty możliwe do zdobycia, to na zaświadczeniu pojawi się informacja o uzyskaniu 76% punktów możliwych do uzyskania z danego zakresu. Natomiast wynik centylowy oznacza odsetek liczby gimnazjalistów, którzy uzyskali z danego zakresu wynik taki sam lub niższy. Przykładowo wynik centylowy 65 oznacza, że 65% wszystkich gimnazjalistów uzyskało z danego przedmiotu wynik niższy lub taki sam, a 35% gimnazjalistów było lepszych.

Obalamy mity o egzaminie

Nowa formuła egzaminu gimnazjalnego, jak każda nowa, budziła niepokój i wywoływała emocje. W końcu to również od wyniku tego egzaminu zależy, w jakiej szkole ponadgimnazjalnej uczeń będzie kontynuować swoją edukację. Co warto o nim wiedzieć? Obalmy kilka mitów!

1. Nie wiadomo, co będzie na egzaminie.
Nieprawda! Wiadomo. O tym co będzie na egzaminie informuje „Podstawa programowa kształcenia ogólnego”. W niej można znaleźć dokładne informacje, jaką wiedzą i umiejętnościami ma się wykazać uczeń na koniec każdej szkoły. Egzamin właśnie to sprawdza. Aby uczeń mógł się dowiedzieć, co już potrafi, a co powinien poćwiczyć i przypomnieć, w „Informatorze o egzaminie gimnazjalnym” (zamieszczonym na stronie www.cke.edu.pl) długo przed egzaminem opublikowano przykładowe zadania egzaminacyjne. Dodano do nich szczegółowy opis, jakie umiejętności i wiadomości powinien mieć, aby je poprawnie rozwiązać. Stamtąd też można się dowiedzieć, jak zadanie byłoby ocenione przez egzaminatorów.

2. Brak jest informacji o tym, jak będzie przebiegał egzamin.
Nieprawda. Zasady przeprowadzania egzaminu zostały dokładnie opisane w odpowiednim rozporządzeniu ministra edukacji narodowej (rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadza-

nia sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych). Z tego dokumentu można dowiedzieć się, z ilu części składa się egzamin, jak przebiega, jak długo trwa, komu przysługuje dłuższy czas na rozwiązanie testu, kto może być z niego zwolniony. W nim zamieszczono też informacje, jakie są konsekwencje nieprzebiegania procedur i co grozi uczniom przyłapanym na ściąganiu.

3. Nie dostanę świadectwa ukończenia gimnazjum, jeśli nie zdam egzaminu.
Nieprawda. Uczeń ma obowiązek przystąpić do egzaminu, ale nie może go nie zdać, bo nie określono minimalnego wyniku, jaki powinien uzyskać. Nawet jeśli nie zdobędzie żadnego punktu, otrzyma świadectwo ukończenia szkoły oraz zaświadczenie o szczegółowych wynikach swojego egzaminu podawanych w procentach i w centylach (w przypadku konkretnego ucznia wynik procentowy oznacza odsetek zdobytych przez niego punktów, zaś wynik centylowy określa, ilu uczniów napisało sprawdzian nie lepiej niż on). Tak więc, jeśli uczeń przystąpi do egzaminu i napisze go na 0 punktów, ale równocześnie uzyska oceny pozytywne na świadectwie z III klasy, to i tak ukończy gimnazjum, choć taki wynik nie będzie dobrym świadectwem jego wiedzy i umiejętności jego nauczycieli.

4. Im wyższy wynik egzaminu, tym większa szansa na naukę w wybranej szkole.

Prawda. Wynik uzyskany na egzaminie jest brany pod uwagę przy rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych. Im jest wyższy, tym lepiej. Zwróć uwagę na to, że w której uczę chce kontynuować edukację, cieszy się dużą popularnością.

5. Egzamin gimnazjalny sprawdza także wiadomości i umiejętności zdobyte w szkole podstawowej.

Prawda. Uczeń trzeciej klasy gimnazjum musi wykazać się na egzaminie umiejętnościami zdobytymi w trakcie całego dotychczasowego kształcenia, bowiem przy tworzeniu arkusza egzaminacyjnego obowiązuje zasada kumulatywności. Oznacza to, że poszczególne zadania egzaminacyjne mogą odnosić się do wiedzy i umiejętności kształconych na wcześniejszych etapach edukacyjnych, czyli także w klasach I-IV szkoły podstawowej.

6. Egzamin gimnazjalny sprawdza przede wszystkim umiejętności uczniów, a nie opanowanie przez nich wiedzy encyklopedycznej.

Prawda. Najważniejsze na egzaminie są umiejętności rozumienia i przetwarzania tekstów, stosowania narzędzi matematycznych w życiu codziennym oraz stosowania wiadomości do identyfikowania problemów, ich rozwiązywania, a także wnioskowania. Często niezbędną do rozwiązania zadań wiedzę można odnaleźć w arkuszu egzaminacyjnym, a o sukcesie egzaminu w dużym stopniu decydują umiejętności i sprawne wykorzystanie podanych informacji.

Nauczyciel też musi się uczyć

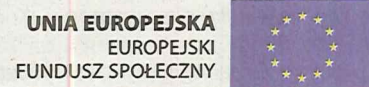
Ciągle zmieniający się świat stawia ludzi wobec nowych, niedających się wcześniej przewidzieć wyzwań. Aby sobie z nimi poradzić, nie wystarczy już wiedza encyklopedyczna typu: *Co? Kto? Kiedy?* Potrzebna jest umiejętność wykorzystania wiedzy. Obecnie bycie ekspertem w jednej dziedzinie to za mało, trzeba jeszcze umieć patrzeć szerzej i wykorzystywać informacje z różnych dziedzin. Tak będzie musiał radzić sobie w życiu obecny uczeń i o tym powinien pamiętać teraz jego nauczyciel. Świat przechodzi gigantyczną zmianę. Jak słusznie zauważył prof. Łukasz Turski – fizyk i popularyzator nauki, pojawienie się iPod'a, serwisu YouTube czy portali społecznościowych, takich jak np. Facebook lub Twitter spowodowało, że „na naszych oczach nagle i na zawsze zmienił się sposób konsumpcji informacji i kultury oraz współdziałania”. Ani się obejrzelismy, jak z dnia na dzień zostaliśmy, za pośrednictwem Internetu, zanurzeni w mo-

rzku informacji. I jak całkowicie zmienił się sposób komunikowania. Dlatego szkoła musi za tym nadążyć. Jedno jest pewne – cały czas trzeba się czegoś uczyć. I dotyczy to obu podmiotów procesu dydaktycznego. Zarówno ucznia, jak i nauczyciela. Rozwój uczniów bowiem jest w dużym stopniu uwarunkowany rozwojem nauczyciela. Nie może on wobec tego popadać w rutynę, ale powinien nieustannie pogłębiać swą wiedzę i poszerzać horyzonty, poszukiwać nowych rozwiązań, być gotowym na technologiczne wyzwania. Musi umieć nie tylko w atrakcyjny i efektywny sposób przekazać wiedzę teoretyczną, ale przede wszystkim pokazać, jak ją wykorzystać w praktyce. Koniec z wkuwaniem! Edukacja nie musi odbywać się w szkolnej ławce, można też włączyć w nią rodziców. Bo uczeń powinien doświadczać, eksperymentować, przeżywać. Symulacje komputerowe? Tak. Ale najpierw doświadczenia, badania i obserwacje, zgodnie z konfucjańską zasadą

Powiedz mi, a zapomnę.
Pokaż mi, a zapamiętam.
Pozwól mi działać, a zrozumieję.

Nauczyciel na miarę XXI wieku ma wskazywać drogę, a nie narzucać ją swoim uczniom. Ma być ekspertem udzielającym pomocy i wsparcia, uważnym słuchaczem i obserwatorem, doradcą i przewodnikiem. Nie powinien bać się otwarcie przyznać: nie mam pojęcia, jak coś się robi. Nie wiem, ale się dowiem. Najlepiej wspólnie z uczniami, reżyserując niejako cały proces poznawania, uczenia się, odkrywania. „Dzisiaj proces uczenia musi się zmienić we współdziałanie grupy znajomych, jak na Facebooku” twierdzi prof. Turski. A to oznacza, że nauczyciel przestaje już być wyłącznie mistrzem przekazującym swoją wiedzę. Musi być pomysłowy, kreatywny, twórczy, by, zgodnie z celami określonymi w „Podstawie programowej kształcenia ogólnego” zapewnić swoim uczniom wykształcenie „umożliwiające im zdobycie i późniejsze doskonalenie lub modyfikowanie, otwierając proces kształcenia się przez całe życie”. Dlatego właśnie jako najważ-

niejsze umiejętności zdobywane przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego wyszczególniono: „umiejętność rozumienia, wykorzystywania i refleksyjnego przetwarzania tekstów prowadząca do osiągnięcia własnych celów, rozwoju osobowego oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa, umiejętność wykorzystania narzędzi matematyki w życiu codziennym oraz formułowania sądów opartych na rozumowaniu matematycznym, umiejętność wykorzystania wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów, a także formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa, umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w językach obcych czy wreszcie umiejętność wyszukiwania, selekcjonowania i krytycznej analizy informacji”. A skoro zmienia się szkoła, zmieni się też sposób egzaminowania, ponieważ to wyniki egzaminów dostarczają informacji zwrotnych o tym, na ile skuteczny był proces kształcenia. Jakich więc zadań należy spodziewać się w arkuszach egzaminacyjnych? Takich, które sprawdzają przede wszystkim umiejętności logicznego myślenia, wnioskowania, analizowania.

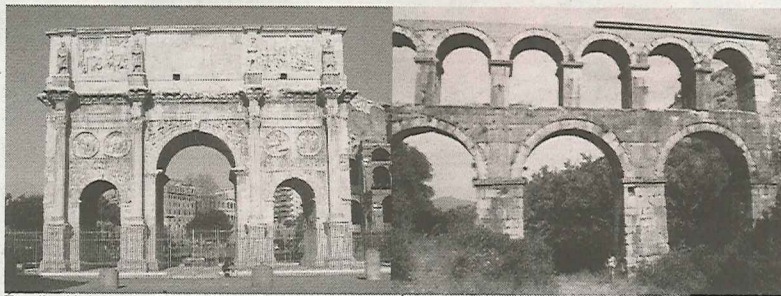
Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Dodatek przygotowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną

HISTORIA

Zadanie

Wybierz cywilizację, dla której charakterystyczne są budowle przedstawione na ilustracjach i wskaż uzasadnienie wyboru spośród podanych. Zaznacz literę A albo B oraz numer 1, 2 albo 3.

Zródło: Aleksander.Z[w:]wikipedia.org

Zródło: www.musique09.free.fr

A.	Cywilizacja grecka,	gdyż wówczas w architekturze rozpowszechniło się zastosowanie	1.	kolumn.
B.	Cywilizacja rzymska,		2.	łuku.
			3.	tympanonu.

Komentarz do zadania

Młodzież chętnie dzieli się na portalach społecznościowych swoimi wrażeniami z podróży zagranicznych. Zamieszcza też liczne zdjęcia na tle obiektów typowych dla właściwego kręgu cywilizacyjnego. Umiejętność dostrzegania charakterystycznych elementów architektonicznych przedstawionych budowli daje możliwość poprawnego ich umiejscowienia w czasie i przestrzeni.

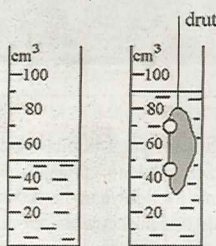
Zadanie sprawdzało nie tylko znajomość osiągnięć starożytnych Rzymian, ale przede wszystkim umiejętność analizowania, wnioskowania i uzasadniania własnego zdania.

Stwarzanie różnorodnych sytuacji, w których uczniowie mogą się wypowiedzieć na określony temat, daje duże możliwości rozwoju umiejętności formułowania własnych sądów i ich argumentowania. Ważne jest, by młody człowiek potrafił aktywnie uczestniczyć w dyskusji, biorąc odpowiedzialność za wypowiedziane słowa.

PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE

Zadanie

Uczennica wyznaczyła objętość zabawki o masie 20 g po zanurzeniu jej w menzurce z wodą za pomocą sztywnego, cienkiego drutu (patrz rysunek).

Następnie zdjęła zabawkę z drutu i wrzuciła ją do miski wypełnionej wodą (przyjmij gęstość wody równą $1 \frac{g}{cm^3}$).

Czy zabawka będzie w misce pływać, czy zatonie? Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1 albo 2.

A.	Zabawka będzie pływać,	ponieważ	1.	wartość siły wyporu działającej na zabawkę jest mniejsza od ciężaru zabawki.
B.	Zabawka zatonie,		2.	gęstość zabawki jest mniejsza od gęstości wody.

Komentarz do zadania

Zabawka, po wrzuceniu do miski z wodą, będzie pływać czy zatonie? Chciałoby się powiedzieć: Oto jest pytanie. Gimnazjalista, wykorzystując swoją wiedzę oraz informacje przedstawione w zadaniu, powinien wykonać potrzebne obliczenia i na tej podstawie zdecydować o wyniku eksperymentu. Kolejnym krokiem jest wybór poprawnego uzasadnienia tej decyzji.

To proste doświadczenie może być zachętą do dalszych dociekań ucznia i poszukiwania odpowiedzi na pytanie, np.: Dlaczego w Morzu Martwym ludzie nieumiejący pływać unoszą się na jego powierzchni?

JĘZYK POLSKI

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie.

SUPER-, MINI-

Wejście do polszczyzny obcych z pochodzenia cząstek typu a-, anty-, eks-, ekstra-, mini-, super-, ultra- oceniamy jako bardzo istotne wzbogacenie naszego języka. Trudno już sobie nawet wyobrazić nasze porozumiewanie się bez takich wyrazów jak *aspołeczny*, *antypowieść*, *antytalent*, *eks-król*, *eks-minister*, *ekstraklasa*, *minispódniczka*, *minichoinka*, *super-automat*, *supermocarstwo*, *ultradźwięk*, *ultrafiolet* itp. (...).

Coraz rzadziej też, niestety, słyszę różnorodne pozytywne określenia chłopców i dziewcząt: *miły*, *ujmujący*, *grzeczny*, *wesoły*, *koleżeński*, *sympatyczny*, *przystojny*, *elegancki*, *dżentelmeński*, *szarmancki*, *ładna*, *modna*, *szalowa*, *urocza*, *miła*, *śliczna*, *piękna*. Zamiast nich pojawia się wszędzie monotonne *super-*: *superchłopak*, *superfacet*, *superbabka*, *superfacetka*.

Pamiętajcie: stopień zróżnicowania używanych form jest miarą Waszej sprawności językowej, jest także miarą bogactwa stylistycznego Waszego ojczystego języka.

Na podstawie: Jan Miodek, *Ojczyzna polszczyzna dla uczniów*, Warszawa 2007.

Zadanie

Wyjaśnij, przed czym przestrzega Jan Miodek w swojej wypowiedzi. Jakie skutki dla naszego języka może mieć zjawisko opisane przez autora?

Komentarz do zadania

Współcześnie młodzież komunikuje się w sposób skrótowy i prosty. Chętnie w swoich wypowiedziach wykorzystuje wyrazy obcego pochodzenia. Wszystko wokół nas bywa na przykład „super”. Ale czy nie lepiej będzie powiedzieć o superkoleżance, że jest wyjątkowa i urocza, miła i koleżeńska...?

W przykładowym zadaniu uczeń gimnazjum miał zastanowić się nad możliwościami, jakie daje nam język ojczysty. Miał również zrozumieć, że nadużywanie wyrazów lub cząstek obcego pochodzenia nie zawsze pozwala skutecznie i precyzyjnie porozumiewać się z innymi. Ważne jest, aby każdy umiał wyrażać swoje myśli jasno i logicznie, aby z uwagą słuchał informacji, które do niego docierają, aby trafnie odczytywał i opisywał otaczający świat i ludzi, wykorzystując bogaty zasób słów polszczyzny.

MATEMATYKA

Zadanie

Dokończ zdanie tak, aby otrzymać zdanie prawdziwe.

Cena płyty kompaktowej po 30% obniżce wynosi 49 zł. Cena tej płyty przed obniżką była równa

- A. 14,70 zł
- B. 34,30 zł
- C. 63,70 zł
- D. 70,00 zł

Komentarz do zadania

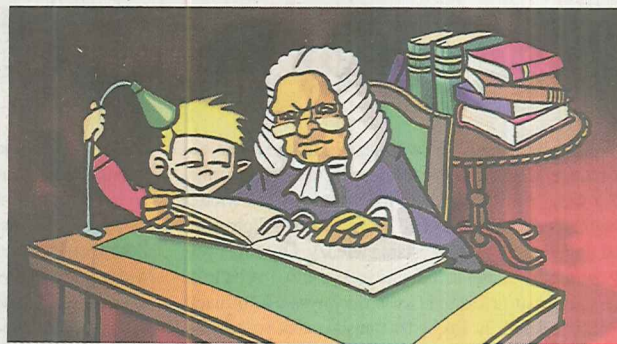
Zadanie sprawdza umiejętność posługiwania się procentami.

Słowo „procent” jest powszechnie używane, a obliczenia procentowe są wykorzystywane w życiu codziennym. Często spotykamy się z informacją o podwyżce lub obniżce ceny towaru o dany procent, o przekazaniu 1% podatku na rzecz organizacji charytatywnych czy oprocentowaniu lokaty w banku. Jest to prosty i wygodny sposób pozwalający przedstawić daną wielkość w stosunku do innej. Właśnie w tym roku zdobyte umiejętności posługiwania się procentami uczniowie będą mogli wykorzystać do interpretacji wyników uzyskanych z egzaminu – na zaświadczeniu liczba punktów będzie wyrażona w procentach.

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Zadanie

Klienci jednego z banków uważają, że sposób wykonywania umów o kredyt hipoteczny przez bank w rażąco sposób narusza ich interesy. Żeby dojść swoich praw, postanowili zwrócić się do właściwej instytucji, aby w ich imieniu wystąpiła ona jako powód w postępowaniu sądowym.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Właściwe kompetencje do udzielenia pomocy klientom w opisanej sprawie ma

- A. rada gminy.
- B. urząd skarbowy.
- C. rzecznik konsumentów.
- D. związek zawodowy bankowców.

Komentarz do zadania

Zadanie sprawdzało, czy uczeń jest świadomy, jakie prawa mają konsumenci i czy potrafi dochodzić swoich praw jako klient. Dzisiaj jest bardzo ważne, by młody człowiek wiedział, do kogo się zwrócić, kiedy zostały naruszone jego prawa jako konsumenta. Symulowanie sytuacji problemowych odnoszących się do życia codziennego ma istotny wpływ na kształtowanie postaw świadomego obywatela. Stwarza to doskonałą okazję do rozwijania umiejętności społecznych i aktywnego działania. Ważne jest, aby we współczesnym świecie każdy odważnie wyrażał własne sądy, potrafił dokonać właściwego wyboru i umiał zastosować zdobytą wiedzę w praktyce.

JĘZYK ANGIELSKI

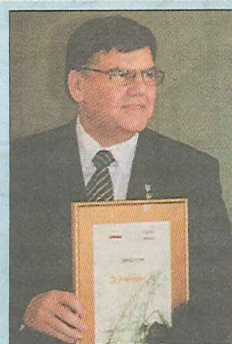
Zadanie

Przeczytaj teksty. W zadaniach 1.-4. z podanych odpowiedzi wybierz właściwą, zgodną z treścią tekstu. Zakreśl literę A, B albo C.

<p>Dear Jill, I've been in Paris since last weekend. The weather is terrible. It's raining all the time! I've only seen the Eiffel Tower so far. I can't go to a museum because they are all closed on Mondays so I'm sitting in a café. I wanted to go to Spain tomorrow but I need to be back home in London this Wednesday. Take care, Adam</p> <p>Jill Tode 55 Dark's Rd Luton LU14 9WT</p>	<p>1. The text is about A. a trip abroad. B. the weather in Spain. C. weekend plans.</p>
<p>Mary, A week ago my aunt organised a Christmas party but I couldn't go because I was in hospital, so I was happy when she came to visit us yesterday. I made a cake for her. Remember the recipe you gave me? Well, I made that cheese cake and everybody loved it. Thanks, Agnes</p>	<p>2. Which is true about Agnes? A. She went to the hospital to see her aunt. B. She was at her aunt's Christmas party. C. She used Mary's recipe.</p>
<p>Hi, Brenda! This is just a short note to say I'm going to the Maroon 5 concert on Saturday. I bought two tickets but my brother had to leave unexpectedly and can't go with me. I thought you'd like to join me. Give me a call asap. Jane</p>	<p>3. Jane's brother A. has left two tickets for her. B. won't go to the concert. C. may go away soon.</p>
<p>Message</p> <p>From: George Stillton To: Tom Preston Subject: Hello!</p> <p>Tom, Sorry, but I can't meet you at the station because I twisted my ankle yesterday and I can't walk. My dad will pick you up. I showed him your photo, so just wait on the platform and he will find you. George</p>	<p>4. George's father will A. help George get to the station. B. show George Tom's photos. C. bring Tom from the station.</p>

Komentarz do zadania

Dzisiejsi nastolatki uwielbiają mieć dużo znajomych, przyjaciół, w tym z zagranicy. W zawieraniu znajomości pomagają im Internet, obozy młodzieżowe, udział w projektach międzynarodowych. Trzeba pielęgnować przyjaźń, aby ją utrzymać. Przepis jest prosty – dobrze znać język obcy. W przykładowym zadaniu gimnazjaliści mogli się przekonać, czy potrafiliby zrozumieć e-mail, pocztówkę lub wiadomość od znajomego z zagranicy. Nikt nie chciałby czekać nadaremnie na kolegę, który miał nas odebrać z dworca, przyjemnie jest za to dowiedzieć się, że znajomy zaprasza nas na koncert.

SAMORZĄDOWIEC

Maciej Śliwerski

wójt gminy Jaktorów (woj. mazowieckie)

Edukację językową powinny wspierać szczególnie gminy wiejskie. W naszej gminie uczniowie już w szkole podstawowej uczą się dwóch języków obcych, przeznaczamy też dodatkowe godziny na nauczanie języka obcego w gimnazjum, wraz z radami pedagogicznymi organizujemy wyjazdy zagranicę.

EKSPERT

prof. Krzysztof Konarzewski

Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie

Gimnazjum od chwili narodzin okrzyknięto nieudanym dzieckiem reformy Handkego. Choć więcej w tym było ideologicznego zacietrzewienia niż bezstronnej analizy faktów, Ministerstwo Edukacji Narodowej nie zlekceważyło krytyki. We wrześniu 2009 r. gimnazjaliści rozpoczęli naukę według nowej podstawy programowej, na poprawionych podręcznikach i z perspektywą nowego egzaminu końcowego. Ten rocznik właśnie opuszcza mury gimnazjum. Czy jest lepiej wykształcony niż poprzednie? Pewności nie ma, ale są podstawy do ostrożnego optymizmu. Po pierwsze, nowa podstawa wprowadziła do gimnazjum zespołowy „projekt” edukacyjny. Widzę w tym wyraz szacunku dla uczniów – uznanie, że są oni zdolni stworzyć coś razem, a nie tylko w pojedynkę odtwarzać słowa nauczyciela. Po drugie, nowy egzamin gimnazjalny już nie ślizga się po powierzchni „wiedzy ogólnej”, lecz głębiej wnika w treść przedmiotów nauczania. Powinna na tym zyskać zwłaszcza nauka historii Polski. Przedtem reprezentowało ją kilka przypadkowych pytań w teście humanistycznym. Nawet one ujawniały przerażającą ignorancję – w 2007 r. jedna trzecia uczniów powzięła czas Stanisławowskie z rozwojem terytorialnym państwa polskiego lub z umocnieniem się pozycji Polski w Europie! Nic w tym dziwnego – gdy na horyzoncie nie ma egzaminu z historii, nikt się specjalnie nie stara, by ją poznać. A potem wyśmiewa Cynceronowską maksymę o historii – nauczycielce życia, choć dzisiaj potrzebujemy jej bardziej niż kiedykolwiek.

Opinie uczniów

- Dla normalnego ucznia, zakładając, że rozumie... a nie kuje, żeby zdać i zapomnieć, banalnie łatwy.
- Większość zadań było typowo na logikę i myślę, że każdy, kto to pisał, dał sobie z nimi radę.
- Test z przyrody oceniam jako niesamowicie prosty – wystarczy naprawdę podstawowa wiedza i umiejętność logicznego myślenia.)
- Trzeba było zweryfikować obliczenia. W zadaniu mieliśmy opisany eksperyment, musieliśmy stwierdzić, czy jest poprawny lub gdzie jest błąd.
- Trzeba było pomyśleć, zadania bardziej na logikę niż wiedzę, dało się wydedukować odpowiedź.
- Pomysł jest bardzo dobry, ponieważ przygotowuje was to świetnie do pisania matury, która w sumie wygląda bardzo podobnie. No, ale pewnie macie na ten temat swoje zdanie.
- Te egzaminy były naprawdę na logiczne myślenie, a nie na konkretną wiedzę. Mając elementarne pojęcie z danej dziedziny, można było dobrze je napisać.

Źródło: wypowiedzi na forach internetowych

DYREKTOR SZKOŁY

Ewa Pawłowicz, od 2006 roku dyrektor Zespołu Szkół w Marcinkowie, powiat mławowski (woj. warmińsko-mazurskie)

Obawiałam się, że egzamin będzie trudny do zorganizowania w szkole ze względu na przerwy między dwoma testami każdego dnia. Badanie diagnostyczne w grudniu 2011 roku rozwiało moje obawy. Również podczas samego egzaminu wszystko przebiegło bez zakłóceń, uczniowie mieli czas na krótki odpoczynek, a zespół nadzorujący na uporządkowanie dokumentacji.

NAUCZYCIEL

Anita Woźnica

nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie, doradca metodyczny Samorządowego Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Siedlcach

W mojej ocenie zaletą arkuszy egzaminacyjnych były liczne zadania sprawdzające umiejętności uczniów w zakresie analizy i interpretacji różnorodnych materiałów informacyjnych: mapy, tekstu, obrazu, tablicy chronologicznej, wykresu. Dla tych spośród nas, którzy zgodnie z założeniami wprowadzonej zmiany wykorzystywali metody aktywizujące w pracy z uczniami, zadania tego typu nie powinny być zaskoczeniem, a stanowić naturalne uzupełnienie i zamknięcie podjętych działań edukacyjnych.

RODZIC

Bożena Kołodziej

matka uczennicy, która zdawała egzamin w Gimnazjum nr 3 przy ZSO w Kętrzynie (woj. warmińsko-mazurskie)

Uważam, że dobrze się stało, że na zaświadczeniu oprócz wyniku procentowego pojawił się też wynik centylowy. Dzięki temu dowiemy się, jaki procent tegorocznych gimnazjalistów wyprzedziła nasza córka.

UCZEŃ

Tomasz Fatalski, uczeń III klasy Gimnazjum im. Karola Wojtyły w Międzyborowie (woj. mazowieckie)

Wprowadzenie obowiązkowej części językowej do egzaminu gimnazjalnego było potrzebne. Wynik tej części egzaminu będzie liczył się przy rekrutacji do szkoły średniej, dlatego duża część moich rówieśników bardziej przyłożyła się do jej napisania. Fajnie, że pojawiły się dwa poziomy, bo na poziomie rozszerzonym mogłem pokazać, ile umiem.

UCZENNICA

Aleksandra Salamon, uczennica klasy IIIa Publicznego Gimnazjum w Jeruzalu (pow. skierniewicki)

Tegoroczny egzamin był dobrze pomyślany. Wreszcie miałam właściwy podział materiału w arkuszach. Nie musiałam rozpraszać się rozrzuconymi zadaniami. To stopniowanie, od przedmiotów humanistycznych: historia i j. polski po przyrodę i matematykę, a dalej języki obce, bardzo mi odpowiadało.

Egzaminy dają Ci możliwość planowania swojego wykształcenia. Po ukończeniu kolejnych etapów możesz decydować o dalszej edukacji. Po ukończeniu szkoły podstawowej, dalsza droga prowadzi do gimnazjum. Natomiast po ukończeniu gimnazjum masz do wyboru różne drogi, to od Ciebie zależy, którą wybierzesz, czyli

WYBIERZ SZKOŁĘ DLA SIEBIE...

Liceum ogólnokształcące

Jeżeli już wiesz, na jakiej uczelni i na jakim kierunku chcesz studiować w przyszłości:

1. Dowiedz się, jakie przedmioty bierze pod uwagę uczelnia, przyjmując studentów, np.:
  - na kierunku lekarskim jeden z uniwersytetów medycznych bierze pod uwagę wyniki matury z biologii, chemii oraz fizyki. Dlatego powinieneś uczyć się tych przedmiotów w zakresie rozszerzonym. Będziesz również obowiązkowo mieć lekcje przedmiotu uzupełniającego historii i społeczeństwa.
  - na socjologię jedna z uczelni wyższych bierze pod uwagę wyniki matury z dwóch spośród następujących przedmiotów: geografia, historia, język polski, język obcy, matematyka. Możesz więc wybrać, jako rozszerzone, historię i język obcy. Będziesz również uczył się obowiązkowo przedmiotu uzupełniającego przyroda.
2. Sprawdź, czy wybrane przez Ciebie liceum ma w swojej ofercie przedmioty rozszerzone, te preferowane przez Ciebie. Każde liceum ogłaszając rekrutację ma obowiązek podać jakich przedmiotów lub grupy przedmiotów będzie się można w nim uczyć w zakresie rozszerzonym.

Jeżeli jeszcze nie wiesz, na jakim kierunku chcesz studiować w przyszłości:

1. Zastanów się jakich przedmiotów najchętniej się uczysz. Odpowiedz sobie na pytanie, czy czujesz się pewniej ucząc się języka polskiego i historii, czy wolisz matematykę, fizykę czy chemię.
2. Wybierz liceum, w którym lubiane przez Ciebie przedmioty będą nauczane w zakresie rozszerzonym. Ważne też, żeby szkoła dawała możliwość podjęcia decyzji o ich wyborze pod koniec pierwszej klasy. Liceum ogłaszając rekrutację informuje, czy kandydat musi zadeklarować swój wybór przedmiotów rozszerzonych przed rozpoczęciem nauki, już na etapie rekrutacji; czy może to zrobić po pod koniec nauki w pierwszej klasie.

Jeśli wciąż nie jesteś pewien, czego chcesz uczyć się w liceum i co studiować w przyszłości:

1. Wybierz liceum, które proponuje szeroką ofertę przedmiotów nauczanych w zakresie rozszerzonym, którym wybierzesz mógł dokonać pod koniec nauki w pierwszej klasie w różnych konfiguracjach (na przykład możliwe jest uczenie się matematyki, historii i języka obcego; matematyki, fizyki i informatyki; geografii, wiedzy o społeczeństwie i języka obcego; historii, języka polskiego i języka obcego.)
2. Sprawdź, jakie w tym liceum są możliwości zmiany przedmiotu nauczanego w zakresie rozszerzonym, już po dokonaniu wyboru (kiedy najpóźniej jest to możliwe, jak wygląda uzupełnianie różnic programowych, na jaką pomoc szkoły można w tym zakresie liczyć.)

Technikum

Gimnazjaliści, którzy chcą w możliwie najkrótszym czasie zdobyć zarówno zawód, jak i wykształcenie średnie, wybierają technikum. To dobry wybór. Wielu absolwentów techników kontynuuje kształcenie na uczelniach wyższych i uzyskuje tytuł inżyniera.

W trakcie nauki w technikum, tak jak i w ZSZ, będziesz zdawał egzaminy zawodowe. Jeden, dwa lub trzy – w zależności od liczby kwalifikacji. Pierwszy egzamin może zostać przeprowadzony np. pod koniec drugiej klasy, zaś ostatni w lutym – marcu w czwartej klasie. Po każdym zdany egzaminie otrzymasz świadectwo kwalifikacyjne. Gdy zdasz wszystkie egzaminy i ukończysz technikum otrzymasz dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Posiadane przez Ciebie świadectwa kwalifikacyjne i dyplom powiedzą pracodawcy co umiesz. Będą Twoją „furtką” do zatrudnienia. Ucząc się w technikum będziesz musiał wybrać dwa przedmioty rozszerzone. Będą one powiązane z Twoim przyszłym zawodem (np. w zawodzie technik informatyk przedmiotami realizowanymi w zakresie rozszerzonym powinny być matematyka i informatyka). To te przedmioty, po zakończeniu szkoły, będziesz mógł zdawać na maturze w zakresie rozszerzonym.

Przedmioty nauczane w zakresie rozszerzonym zarówno w liceum, jak i technikum, pozwolą Ci dobrze przygotować się do egzaminu maturalnego i dalszego studiowania.

Jeżeli chcesz zdobyć zawód, wybierz szkołę, która kończy się egzaminem zawodowym

Jeżeli zdecydowałeś się na zdobycie zawodu w zasadniczej szkole zawodowej, będziesz przystępował do egzaminu zawodowego. Przystąpią do niego również uczniowie techników, którzy będą zdawać zarówno egzamin zawodowy, jak i maturę.

Tak jak innych tegorocznych absolwentów gimnazjum czeka Cię kształcenie w nowych czteroletnich technicach i trzyletnich zasadniczych szkołach zawodowych. Kształcenie zawodowe będzie w nich prowadzone według nowych podstaw programowych i programów nauczania, a wszystko po to, aby podnieść jakość kształcenia i zwiększyć możliwości znalezienia pracy – przez zbliżenie tego kształcenia do potrzeb pracodawców. Wprowadzone zmiany zwiększają Twoje szanse dostępu nie tylko na krajowy, ale też europejskie rynki pracy.

Obecnie w ponad połowie zawodów wyodrębniono 2 lub 3 kwalifikacje. **Kwalifikacja** to połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji, pozwalające na zatrudnienie pracownika na co najmniej jednym stanowisku pracy. Dotychczas egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe należało zdawać z „całości zawodu” dopiero po ukończeniu szkoły. Wprowadzone obecnie zmiany pozwoliły na wyodrębnienie kwalifikacji w każdym zawodzie, które będziesz mógł potwierdzić osobno jako „części zawodu”. Każdy zdany egzamin z kwalifikacji dokumentowany będzie świadectwem kwalifikacyjnym wydawanym przez komisję okręgową. Już te świadectwa pozwolą na znalezienie pracy. Jeżeli przedstawisz wszystkie świadectwa kwalifikacyjne oraz uzyskasz odpowiedni poziom wykształcenia ogólnego, otrzymasz dyplom potwierdzający zdobycie pełnego zawodu. Otrzymasz także wydany w języku obcym suplement do dyplomu, co pozwoli przekazać pracodawcy w dowolnym kraju UE informację o zakresie potwierdzonej wiedzy, umiejętności i posiadanych kompetencjach.

Twój egzamin będzie składał się z dwóch części: teoretycznej, którą będziesz zdawał przy komputerze, oraz praktycznej, zdawanej na stanowisku egzaminacyjnym w pracowni, warsztacie lub u pracodawcy. Test do części teoretycznej złożony z zadań zamkniętych z jedną poprawną odpowiedzią, będzie trwał około jednej godziny. Część praktyczna będzie polegała na wykonaniu zadania zawodowego typowego dla kwalifikacji. Na przykład, jeżeli w przyszłości chcesz pracować jako monter-elektronik, będziesz montował fragment instalacji lub urządzenie elektroniczne, a jako przyszły kucharz będziesz przygotowywał potrawę lub zestaw potraw, natomiast jeśli chcesz pracować jako technik mechatronik, będziesz montował lub eksploatował urządzenie mechatroniczne. Planowany czas przeznaczony na wykonanie testu praktycznego będzie wynosił od 120 do 240 minut.

Podczas egzaminu korzystaj z doświadczenia egzaminacyjnego zdobytego wcześniej na sprawdzianach i egzaminie gimnazjalnym, które połączone z chęcią zdobywania umiejętności zawodowych pomoże Ci w osiągnięciu wysokich wyników egzaminów potwierdzających pierwszą i kolejne kwalifikacje w karierze zawodowej.

Jeżeli jesteś dorosły i kiedyś przerwałeś naukę albo planujesz zdobycie wykształcenia bez uczęszczania do szkoły, wybierz egzaminy eksternistyczne

Egzaminy eksternistyczne przeznaczone są dla osób dorosłych, które decydują się samodzielnie przygotować do egzaminów. W trybie eksternistycznym możesz uzyskać świadectwo ukończenia szkoły podstawowej, gimnazjum, liceum ogólnokształcącego, a od roku 2013 również zasadniczej szkoły zawodowej.

Jeżeli wybrałeś tę drogę zdobycia wykształcenia, sam przygotowujesz się do egzaminów. To od Ciebie zależy, ile egzaminów i z jakich przedmiotów będziesz zdawał w czasie sesji. Egzaminy ze wszystkich przedmiotów przeprowadzane są dwa razy w ciągu roku szkolnego – w sesji jesiennej od 1 do 31 października i w sesji zimowej od 1 do ostatniego dnia lutego. Odbývają się w całym kraju z tego samego przedmiotu, tego samego dnia, o tej samej godzinie, a wszyscy otrzymują identyczne arkusze egzaminacyjne. Każdy test oceniany jest podobnie jak w szkole, stąd można otrzymać oceny od niedostatecznej po celującą. Na zdanie wszystkich przedmiotów obecnie przewidziano dwa lata, czyli cztery kolejne sesje egzaminacyjne, a od 1 września 2012 r. okres zdawania egzaminów zostanie wydłużony do trzech lat. Jeżeli nie zdasz egzaminu w jednej sesji, możesz do niego przystąpić w kolejnej. Po uzyskaniu pozytywnych ocen ze wszystkich przedmiotów otrzymasz świadectwo ukończenia szkoły. Możesz na tej podstawie kontynuować kształcenie, i np. po uzyskaniu świadectwa ukończenia liceum ogólnokształcącego, przystąpić do egzaminu maturalnego.

Egzaminy eksternistyczne są płatne. Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji, możesz ubiegać się o zwolnienie z płatności. Wszelkie formalności związane z przystąpieniem do zdawania oraz przebiegiem egzaminów załatwisz w jednej z ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych.

Jeżeli zamierzasz przystąpić do zdawania egzaminów eksternistycznych, powinieneś złożyć wniosek w okręgowej komisji egzaminacyjnej najpóźniej dwa miesiące przed egzaminem. Natomiast miesiąc przed sesją egzaminacyjną podejmujesz decyzję, które przedmioty będziesz zdawał i taką informację składasz w komisji okręgowej.

Od 1 września 2012 r. zostaną wprowadzone zmiany w dotychczasowym systemie. Największą z nich jest wprowadzenie egzaminów eksternistycznych z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla zasadniczej szkoły zawodowej oraz egzaminów eksternistycznych zawodowych, umożliwiających potwierdzenie pojedynczych kwalifikacji w zawodzie. Do tych egzaminów dopuszczona zostanie osoba, która ukończyła gimnazjum lub ośmioletnią szkołę podstawową. Te same warunki musi spełnić każdy, kto chce zdawać egzamin eksternistyczny zawodowy w zakresie kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie, z tym że musi wykazać także, że dwa lata kształcił się lub pracował w zawodzie, w którym wyodrębniono daną kwalifikację.

Osoba, która otrzymała świadectwo potwierdzające wszystkie kwalifikacje wyodrębnione w danym zawodzie oraz posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe lub średnie, otrzyma dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Pierwsze egzaminy eksternistyczne z zakresu przedmiotów ogólnokształcących dla zasadniczej szkoły zawodowej odbędą się w sesji zimowej 2013 r. Zdający będą mogli przystąpić do egzaminów z języka polskiego, historii i wiedzy o społeczeństwie. Od sesji jesiennej 2013 r. będą mieli możliwość zdawania wszystkich przedmiotów ogólnokształcących.

Jeżeli zdecydowałeś się na zdobycie wykształcenia w trybie eksternistycznym, pamiętaj!

- Zapoznaj się z zakresem wymagań na egzaminie z poszczególnych przedmiotów. Znajdziesz je wraz z przykładowym arkuszem w Informatorach opracowanych do każdego przedmiotu, zamieszczonych w formie elektronicznej na stronach komisji.
- Zaplanuj, w jakiej kolejności będziesz je zdawał. Pamiętaj, że od 1 września 2012 r. możesz do nich przystępować przez trzy kolejne lata (6 sesji egzaminacyjnych).
- To Ty decydujesz, kiedy i do jakich egzaminów przystępujesz. Masz corocznie do dyspozycji dwie sesje: jesienną w październiku i zimową w lutym.
- Jeżeli podjąłeś decyzję o zdobyciu wykształcenia w trybie eksternistycznym, sam odpowiadasz za przygotowanie się do egzaminów. To nie nauczyciel w szkole, tylko Ty sam musisz zdecydować, kiedy i jak będziesz się przygotowywał do zdawania egzaminów.
- Aby rozpocząć zdawanie, musisz złożyć w okręgowej komisji egzaminacyjnej wniosek – druk znajdziesz na stronie okręgowej komisji egzaminacyjnej. Pamiętaj, że dokumenty musisz złożyć najpóźniej dwa miesiące przed rozpoczęciem sesji, czyli przed sesją jesienną termin mija z końcem lipca, a przed sesją zimową – z końcem listopada.
- Od 1 września 2012 r. to Ty decydujesz, w której z ośmiu okręgowych komisji będziesz przystępował do egzaminów, i w tej złożysz wniosek wraz ze stosownymi dokumentami.
- Jeżeli nie posiadasz aktualnego dowodu osobistego (np. długo przebywałeś za granicą), możesz przedłożyć inny dokument tożsamości ze zdjęciem, datą i miejscem urodzenia oraz numerem PESEL.
- Z okręgowej komisji egzaminacyjnej otrzymasz informację o dopuszczeniu do egzaminów.
- Następnym krokiem do podjęcia decyzji o tym, które egzaminy będziesz zdawał w najbliższej sesji. Powinieneś ją podjąć najpóźniej na miesiąc przed sesją, czyli odpowiednio do końca sierpnia lub do końca grudnia. W tym samym terminie trzeba opłacić wybrane egzaminy. Również te formalności załatwisz w okręgowej komisji egzaminacyjnej.
- Na stronach komisji egzaminacyjnych znajdziesz informacje o terminach oraz miejscach zdawania egzaminów.

Powodzenia!

Pamiętaj!

Wszelkie informacje o egzaminach znajdują się na stronach internetowych Centralnej (CKE) i ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych (OKE).

